

Zájem politiků o občany a možnosti občanů ovlivnit veřejnou sféru – únor 2015

Technické parametry

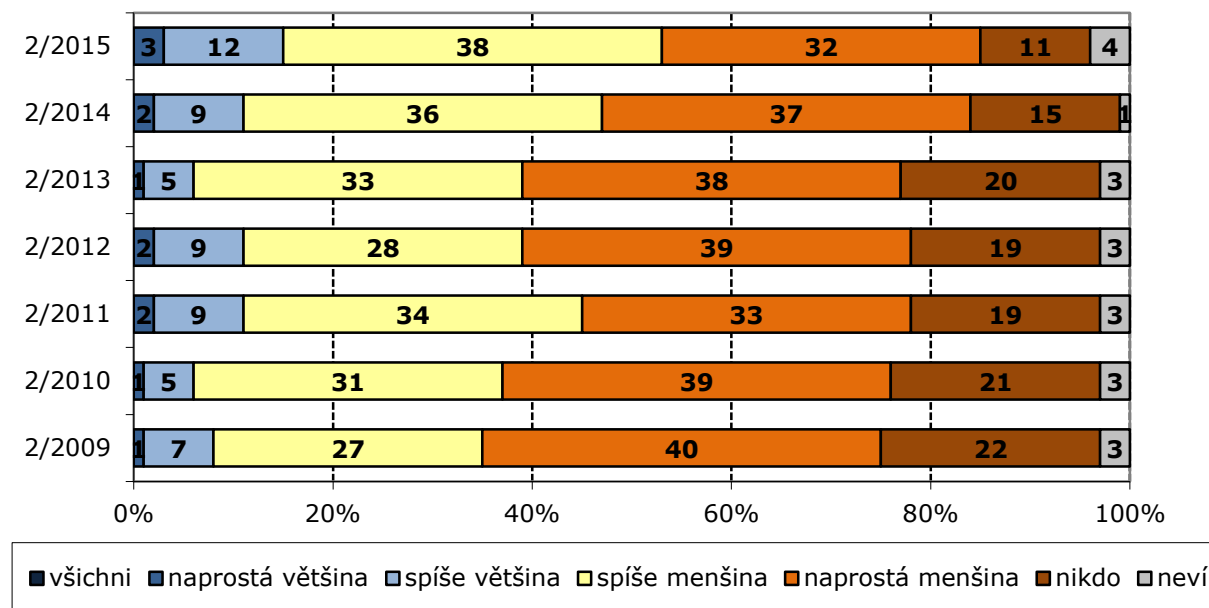
Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. února 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1069</i>
Počet tazatelů:	<i>248</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PD.3, PI.53</i>
Zveřejněno dne:	<i>12. března 2015</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Čadová</i>

Ve svém pravidelném únorovém šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. podrobněji zkoumalo, zda si lidé myslí, že se politici zajímají o názory občanů, a zda podle české veřejnosti mají lidé možnost ovlivňovat veřejnou sféru. Při posuzování zájmu politiků o mínění obyčejných lidí (viz graf 1) převládá u české veřejnosti skeptický pohled. Naprostá většina odpovědí je soustředěna do těch kategorií odpovědí, které vypovídají o zájmu menšiny politiků, přičemž desetina občanů (11 %) zastává vyhraněný názor, že *nikdo* z volených zástupců se nezajímá o smýšlení lidí, přibližně třetina (32 %) si myslí, že je to *naprostá menšina*, a další téměř dvě pětiny (38 %), že je to *spíše menšina*. Pouze 15 % se přiklání k opačnému názoru, tedy že zájem o mínění lidí je u většiny politiků, z toho 12 % si myslí, že je to *spíše většina* politiků a podle 3 % jde o *naprostou většinu*. Výskyt názoru, že zájem o to, co si myslí obyčejní lidé, mají *všichni* politici, nedosahoval ani 1 %.

Ve srovnání s minulým šetřením z února 2014 vzrostl o 4 procentní body podíl dotázaných, kteří věří, že se o jejich mínění zajímá většina politiků, a naopak o 9

procentních bodů poklesl podíl těch, podle nichž se o mínění veřejnosti politiků zajímá naprostá menšina či vůbec nikdo. I přes značně skeptický postoj veřejnosti k této otázce je tak aktuálně o zájmu politiků přesvědčeno nejvíce lidí za celé sledované období, tj. od roku 2009.

Graf 1: Kolik politiků se zajímá o to, co si myslí obyčejní lidé?¹

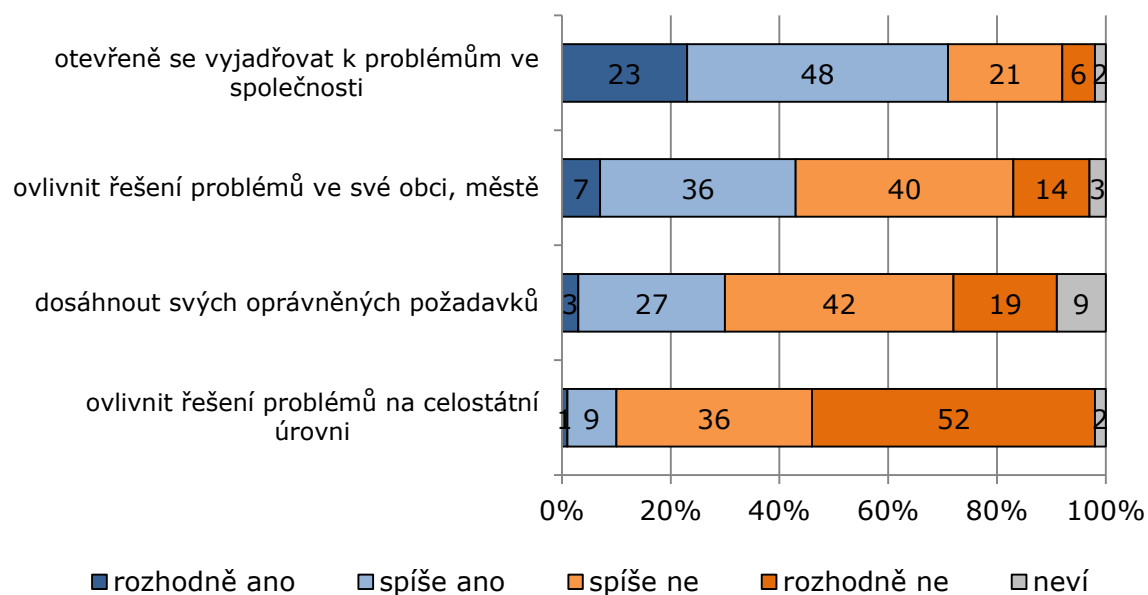
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Rozdíly v názorech na zájem politiků o mínění občanů se projevují nejvýrazněji v závislosti na tom, kam oni sami sebe zařadili na škále politické orientace, a na životní úrovni. Poněkud optimističtější na zájem politiků o mínění občanů pohlížejí lidé, kteří se na pravolevé škále politické orientace sami hlásí k pravici či pravému středu a ti, kteří svoji životní úroveň hodnotí jako dobrou.

Dále platí, že mladší lidé (do 29 let) jsou o něco méně skeptičtí, i když i u nich výrazně převládá mínění o zájmu menšiny politiků. Přesvědčení, že o jejich názory nezajímá *nikdo* z politiků, je také častější u lidí, kteří rozhodně nechtějí přijít k volbám, nejsou spokojeni s fungováním demokracie u nás a myslí si, že pro lidi jako jsou oni, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.

V únorovém šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i. dále zjišťovalo, jaké jsou podle občanů možnosti ovlivňovat veřejné dění.

¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“
Varianty odpovědí: všichni, naprostá většina, spíše většina, spíše menšina, naprostá menšina, nikdo.

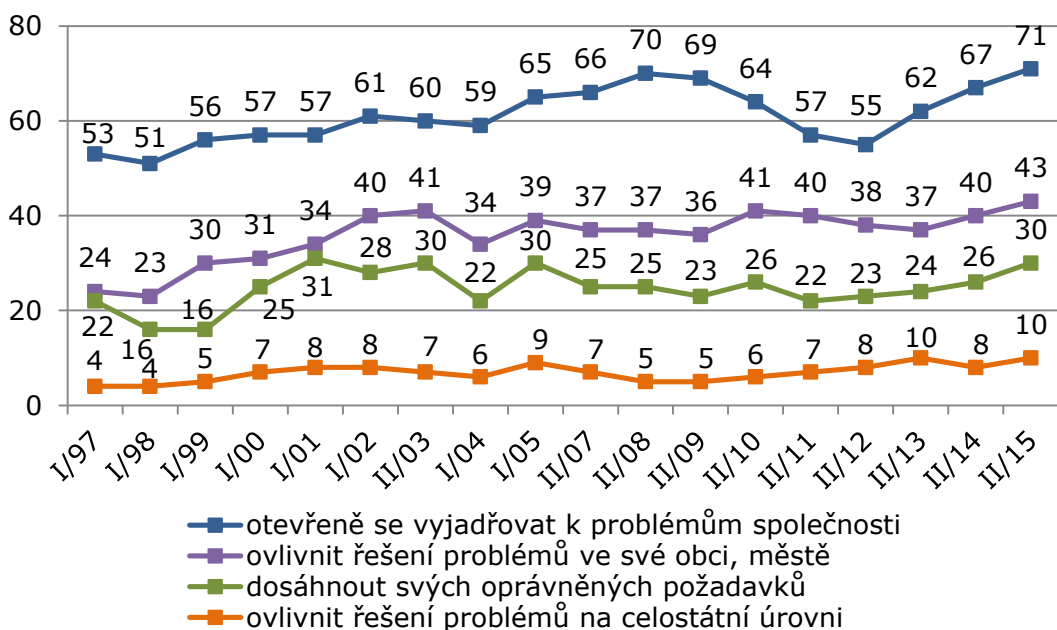
Graf 2: Možnost občanů ovlivňovat veřejnou sféru (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 2. 2015, 1069 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výsledků je patrné, že sedm z deseti českých občanů (71 %) se ztotožňuje s názorem, že má možnost se otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti. Opačný názor zastává více než čtvrtina občanů (27 %). V případě dalších možností, jak ovlivnit veřejnou sféru, již více či méně převažoval podíl negativních odpovědí. Dvě pětiny respondentů si myslí, že mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě (43 %), opačný názor měla nadpoloviční většina oslovených (54 %). Tři z deseti českých občanů (30 %) věří, že mají možnost dosáhnout svých oprávněných požadavků, tři pětiny (61 %) tomu naopak nevěří. Pouze desetina (10 %) respondentů uvedla, že podle svého názoru má možnost ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, téměř devět z deseti občanů (88 %) má názor opačný, z toho 52 % uvedlo, že takovou možnost „rozhodně“ nemá.

Možnosti ovlivňovat veřejnou sféru relativně lépe hodnotí lidé, kteří považují životní úroveň své domácnosti za dobrou. Možnost ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě lépe hodnotili obyvatelé malých a nejmenších obcí (do 2000 obyvatel) a lidé žijící v kraji Pardubickém a kraji Vysočina. Skeptičtější jsou v tomto ohledu naopak obyvatelé Prahy a celkově pak lidé žijící v městech s více než 80 tisíci obyvateli. Optimističtější se k možnosti ovlivnit veřejnou sféru stavěli respondenti s vysokoškolským vzděláním – častěji vyjadřovali souhlas s tím, že se mohou otevřeně vyjadřovat k problémům ve společnosti, ovlivnit řešení problémů ve své obci a dosáhnout splnění svých oprávněných požadavků. Relativně skeptičtější se k položeným otázkám stavěli dotázaní starší 60 let, kteří se častěji nedomnívali, že by měli možnost ovlivnit řešení problémů ve své obci a dosáhnout splnění svých oprávněných požadavků.

² Znění otázky: „Řekl byste, že v dnešní době lidé, jako jste Vy, a) mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, b) mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě, c) mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, d) mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků.“ Varianty odpovědí: rozhodně ano; spíše ano; spíše ne; rozhodně ne.

Graf 3: Možnosti občanů ovlivňovat veřejnou sféru v časovém srovnání (v %)

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V dlouhodobějším časovém horizontu došlo k nárůstu počtu kladných odpovědí u všech zkoumaných položek, přičemž větší dynamiku v průběhu sledovaného období vykazuje zejména možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům společnosti – kdy v letech 2011 a 2012 došlo k výraznějšímu poklesu kladných odpovědí. V porovnání s předchozím rokem se zvýšil počet občanů, kteří se domnívají, že mají možnost se otevřeně vyjadřovat k problémům společnosti (o 4 procentní body), od roku 2012 jde o nárůst o 16 procentních bodů. Pozitivněji než před rokem vnímají občané také možnost dosáhnout svých oprávněných požadavků (nárůst o 4 procentní body), současné hodnocení je tak nejlepší od roku 2005.